

Voer groene stroom nu al in

Nederland hoeft niet te wachten tot de wereld eindelijk een klimaatakkoord bereikt

Sil Boeve, Marcel Canoy
Gail Whiteman

Op het gebied van duurzaamheid is Nederland kampioen praten en ambitieuze doelstellingen formuleren. Maar aan de uitvoering schort het vaak, waardoor targets niet gehaald worden. Les- en uit Duitsland, Italië en Denemarken kunnen Nederland helpen om doelstellingen te halen op het gebied van duurzame energie.

Terwijl we onze wonden nog likken van de mislukking in Kopenhagen en het gedoe met het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC), vond er kort geleden in Bonn alweer een nieuwe top over het klimaat plaats. Ook deze bijeenkomst heeft geen doorbraak opgeleverd.

In plaats van naar boven te kijken en te wachten op een wonder, kunnen we beter zorgen dat reeds afgesproken doelstellingen ook gehaald worden. Op dat vlak kan Nederland nog het nodige leren uit het buitenland.

Neem het voorbeeld van duurzame energie. In Europees verband heeft Nederland afgesproken om in 2020 14% van het energieverbruik uit duurzame bronnen te halen. Een lovenswaardig streven, want zelfs de grootste klimaatsepticus zal niet ontkennen

Nederland heeft afgesproken dat in 2020 14% van het energieverbruik van duurzame aard is

dat fossiele brandstoffen opraken. Europese doelstellingen zijn ook nuttig, omdat die als trechter dienen waardoor landen en bedrijven na gaan denken over alternatieve energiebronnen. Maar hoe realistisch zijn de doelstellingen?

In afwezigheid van hoogteverschillen voor waterkracht en een grote beschikbare landmassa voor biomassa, moet Nederland het vooral hebben van wind en organisch afval. Om de Europese doelstellingen te halen met die ingrediënten moet er echter wel wat veranderen. Hoe komt het dat het in Nederland zo moeilijk is om doelstellingen te halen?

Er zijn drie obstakels. Ten eerste is het in ons land bijzonder moeilijk om snel een project uit te rollen. Eindeloze inspraakprocedures en rechtszaken door verzet van omwonenden kunnen projecten lang vertragen, soms wel met tien jaar zoals de verbrandingsinstallatie voor kippenmest Fibroned bij Apeldoorn.

Ten tweede ontstaat er regelmatig congestie in het netwerk omdat er onvoldoende capaciteit is om de opgewekte elektriciteit te transporteren. Duurzame elektriciteitsproducenten ondervinden hier relatief veel hinder omdat de technologie (windmolens) vaak ver verwijderd is van het verbruik van elektriciteit. Hierdoor hebben netwerkbeheerders de neiging om elektriciteit van fossiele brandstoffen te bevoorraden.

Tot slot is het van belang dat de overheid een consistente visie ontwikkelt. Grote en risicovolle investeringen zijn immers nodig. De markt is alleen tot die investeringen bereid als zij vertrouwen heeft

in de voorspelbaarheid van de overheid. Daar ontbreekt het in Nederland aan.

We kunnen nog wat opsteken door over de grens te kijken. Op het gebied van inspraakprocedures is Denemarken gidsland. Het Nimby- (not in my backyard) gedrag dat vooral de lokale autoriteiten in Nederland vertonen, wordt daar vermeden door de lokale bevolking financieel adequaat te compenseren. Zo weten de Denen lange procedures, rechtszaken en felle weerstand te verminderen.

Netwerkgestie kan verminderd worden door naar Italië te kijken. De Italianen hebben voorrang voor duurzame elektriciteit op het net expliciet vastgelegd in wetgeving, waardoor congestie voor duurzame elektriciteit geen rol meer speelt. Demissionair EZ-minister Van der Hoeven wilde per 1 juli 2011 een vergelijkbaar systeem invoeren, maar door de val van de regering is het de vraag of dit verwezenlijkt zal worden.

Tot slot lopen onze oosterburen voorop in het ontwikkelen van een langetermijnvisie. In Nederland voeren we een hapsnap beleid. In de jaren negentig van de vorige eeuw mikten we op kleinschalige zonne-energie, daarna was grootschalige biomassa aan de beurt, gevolgd door wind. Ook veranderde in een pe-

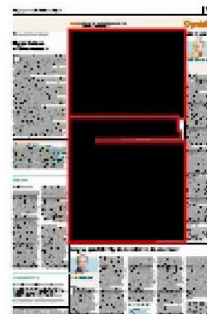
In Duitsland liep het aandeel duurzame energie in 8 jaar op van 6,3 naar 15,1%; hier van 2,5 naar 7,5%

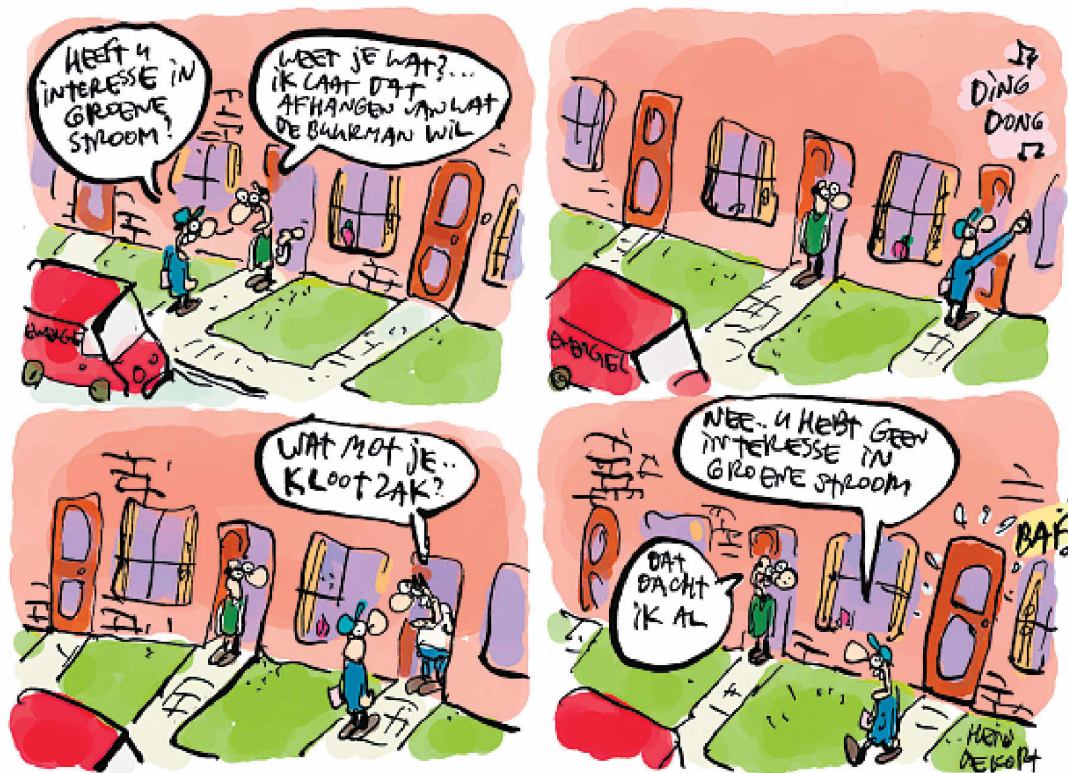
riode van vijf jaar het subsidiesstelsel wel drie keer van aard. En recentelijk heeft minister van der Hoeven gezegd van de huidige exploitatiesubsidie af te willen, wat weer lijkt te wijzen op een koerswijziging. In Duitsland hebben ze daar iets op gevonden.

Al in 1991 introduceerden de Duitsers een systeem waarbij iedereen die duurzame elektriciteit genereert en terugkoopt aan het net hiervoor een vergoeding voor twintig jaar krijgt. De consument is verzekerd dat de installatie gesubsidieerd zal blijven ondanks het politieke klimaat. Ook blijven de prikkels gehandhaafd om de efficiëntste manier van opwekking te vinden. Door dit systeem heeft Duitsland het aandeel duurzame elektriciteit van 6,3% in 2000 naar 15,1% in 2008 verhoogd. Ter vergelijking, het duurzame deel van het totale elektriciteitsverbruik van Nederland was 2,5% in 2000 en 7,5% in 2008.

Verbetering van uitvoerbaarheid geldt niet alleen voor duurzame energie, maar ook voor uitstoot van broeikasgassen, biodiversiteit of de gebouwde omgeving. Op al die terreinen hoeven we niet te wachten tot de wereld eindelijk een akkoord bereikt, maar kunnen we vandaag nog aan de slag.

Sil Boeve is energie- en klimaatconsultant bij Ecorys, Marcel Canoy is chief economist van Ecorys en hoogleraar economie (Universiteit van Tilburg), Gail Whiteman is Ecorys-professor sustainability and climate change aan de Rotterdam School of Management, Erasmus Universiteit.

Illustratie: Hein de Kort

